

Arvoisa puhemies

Välikysymyksen ensimmäisenä allekirjoittajana olen tyytyväinen siitä, että opposition ensimmäinen välikysymys koskee pääministeri Sipilän hallituksen kohtuuttomia leikkauksia koulutuksesta ja tutkimuksesta, leikkauksia lasten, nuorten ja Suomen tulevaisuudelta. Mutta tyytymätön siitä, että hallitus on tekemässä näin massiiviset leikkaukset suomalaisen yhteiskunnan perustuksiin.

Tärkeämpää kysymystä ei varmaan ole olemassa!

Viime hallituskaudella oppositio teki koulutuspolitiikasta välikysymyksen 1,7 miljardia euroa säästöjen vuoksi. Samaan aikaan koulutukseen kuitenkin panostettiin 523 miljoonaa euroa. Suurten leikkausten johdosta kaikkien puolueiden puheenjohtajat lupasivatkin viime hallituskauden lopulla, että koulutuksesta ei enää leikata.

Nyt hallitus on kuitenkin tekemässä massiivista kolmen miljardin euron leikkausta. Koulutukseen on luvassa 300 miljoonaa kertaluonteisina panostuksina eli vain 10 prosentin kertakorvaus pysyvistä kolmen miljardin leikkauksesta.

Olemme saaneet menneinä vuosina useita kertoja puhua ylpeänä suomalaisille ja ulkomaalaisille siitä, kuinka meillä on korkeatasoinen, tasa-arvoa ja hyvää osaamista tuottava koulutusjärjestelmä.

Olemme voineet puhua aidosti kansallisesta koulutuspolitiikasta, jossa kaikki ovat voittaneet ja myös heikoimmista on pidetty huolta. Koko kansan koulutus ja osaamistaso on noussut. Kansantalous hyötyi. Työn tuottavuus moninkertaistui ja hyvinvointi kasvoi.

Nyt olemme tulleet kriittiseen vaiheeseen. Koulutustason nousu on Suomen väestön keskuudessa hiljalleen pysähtynyt. Korkeasti koulutettujen määrässä olemme tippuneet Euroopan kärjestä keskikastiin. Suomi on menettämässä asemansa koulutuksen mallimaana.

Koulutustason nousun pysähtymisellä on merkittävät seuraukset elinkeinorakenteen sekä korkean osaamisen työpaikkojen syntymisen kannalta. Aiempina vuosikymmeninä koulutustason nousulla on ollut merkittäviä työuria pidentävä ja työvuosia lisäävä vaikutus.

Mutta mitä tekee hallitus? Syö ja leikkaa Suomelta tulevaisuuden kasvun eväät, niin tasa-arvon kuin taloudellisen menestyksen kannalta. Leikkaukset tarkoittavat, että ensimmäistä kertaa sataan vuoteen Suomen osaamistaso on laskemassa. Hallitus on valinnut tien, joka vaarantaa taloudellisen kasvun, koulutuksellisen tasa-arvon ja osaamistason nousun.

Pääministeri Sipilän hallitus leikkaa koulutuksesta kumulatiivisesti hallituskauden aikana kolme miljardia euroa. Erityisesti kansalaisia ja koulutuksen asiantuntijoita ovat loukanneet varhaiskasvatukseen, peruskouluun ja korkeakouluihin ja tutkimukseen tehdyt rajut leikkaukset. Väärää politiikkaa.

Hallituspuolueet ovat tässäkin asiassa toimineet toisin kuin lupasivat vaalien alla. Sipilä ja Stubb esiintyivät rehvakkaasti kylttien kanssa, jossa luki "koulutuksesta ei leikata". Te opetusministeri totesitte vappupuheessanne: "Tehdään arvovalinta, ei leikata enää koulutuksesta".

Keskustalainen sivistysvaliokunnan pj Tuomo Puumala oli sitä mieltä että: "Koulutusleikkauksille on pantava piste." Ja perussuomalaisten Kike Elomaa ei halunnut jäädä huonommaksi: "Koulutuksesta ei saa leikata", oli hänenkin mielipiteensä viime keväänä vaalien alla.

Valitettavasti keskustapuolue, kokoomus ja perussuomalaisetkin pettivät lupauksensa.

Arvoisa puhemies

Petettyjen ja pettyneiden joukko on suuri.

Tässä asiassa monet kansalaiset - myös asiantuntijat, tutkijat ja kansalaisjärjestöt - ovat opposition kanssa samaa mieltä.

Elinkeinoelämän keskusliiton puheenjohtaja Matti Alahuhta oli HS:n haastattelussa 8.8.2015 huolissaan hallituksen leikkauksista koulutukseen ja tutkimukseen. Erityisen huolissaan Alahuhta oli Tekesin leikkauksista, joiden hän katsoi iskevän yliopisto- ja yritysryhmiin, joka on kansainvälisestikin todettu Suomen vahvuudeksi. Arvostettu yritysjohtaja Alahuhta kertoi haastattelussa heränneensä yölläkin tätä asiaa pohtimaan. Arvoisa hallitus, te ette anna yörauhaa edes vuorineuvos Alahuhdalle.

Näin voi olla tilanne myös Tekesin pääjohtaja Pekka Soinilla, joka elokuussa totesi seuraavasti: "Leikkaukset ovat niin radikaaleja, että ne rampauttavat järjestelmää pysyvästi. Leikkausten vuoksi noin 250 patenttia jää tulematta Suomeen ja parisataa uutta tuotetta jää syntymättä - vuosittain".

Yhtä huolestuneita ovat maamme professorit ja tieteentekijät. He pitävät leikkauksia "koulutuksesta ja tutkimuksesta järkyttävän suurina. Kumulatiiviset vaikutukset uhkaavat moninkertaistaa ne. Tutkimusta ja koulutusta ei tule nähdä kulueränä, vaan investointina tulevaisuuteen."

Maisteritutkintojen määräästä hallitus ottaa pois 20 prosenttia ja samalla alentaa kelpoisuuksia. Näin ei Suomesta tehdä maailman osaavinta kansakuntaa, eikä saada aikaan sitä tuottavuusloikkaa, jota pääministeri Sipilä on peräänkuuluttanut.

Arvoisa hallitus. Herätys! Innovaatiovetoinen, osaamisperustainen talous ei voi toimia ilman menestyviä yliopistoja eikä ammattikorkeakouluja. Korkeakoulujen rahoitukseen sekä Suomen Akatemian ja Tekesin kilpailun tutkimusrahoituksen leikkaukset uhkaavat näivettää koko suomalaisen innovaatioekosysteemin.

Hallituksen vastaus väläkysymykseemme oli heikko, valitettavasti.

Arvoisa hallitus

On paljon tutkimustietoa ja näyttöä siitä, miten varhaislapsuuden kokemukset muokkaavat merkittävällä tavalla tulevia opinnollisia polkuja ja elämän mahdollisuuksia. Korjaavat toimet ovat sitä vaikuttavampia, mitä aiemmin ne aloitetaan. Tämä on varhaiskasvatuksen -johon lakiuudistusten myötä on lisätty nimenomaan pedagogista sisältöä - suuri tehtävä yhteiskunnassa, ennaltaehkäistä lasten välistä eriarvoistumiskehitystä ja tasata lähtökohtia.

Sipilän hallitus tavoittelee yli 150 miljoonan leikkauksia varhaiskasvatuksesta, joista puolet ryhmäkokojen suurentamisesta. Kokopäiväisiä lapsia saisi olla ryhmässä entisen 21 lapsen sijaan 24. Subjektiviivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen myötä näitä lapsia voitaisiin käsitellä osapäiväisinä, ja osapäivälapsia saa olla 13 yhtä työntekijää kohden. Näin ollen lapsia saattaisikin olla ryhmässä lähes 30 tai ylikin.

Voi, voi. Hallitus ei anna mitään arvoa kansalaisadressille, joka keräsi kahdessa viikossa yli 50 000 allekirjoitusta. Mutta me oppositiopuolueet annamme suuren arvon Vain kaksi kättä -kampanjalle. Kamppailu jatkuu!

Maan hallitus ei kuule, tai ymmärrä mistä on kysymys.

Hallituksen päätös kasvattaa ryhmäkokoja aiheuttaa varhaiskasvatuksen laatuun voimakkaan heikennyksen. Alan tutkimukset ovat osoittaneet, että liian isot ryhmät heikentävät lasten sosiaalisia taitoja, keskittymis- ja oppimiskykyä.

Osansa saavat kannettavaksi myös lasten parissa työskentelevät ammattilaiset. Työn kuormittavuus kasvaa ja aika lapsen seurassa vähenee. JHL:n teettämän selvityksen mukaan hallituksen kaavailemat varhaiskasvatuksen leikkaukset ovat vähentämässä lähes 5 000 alan työpaikkaa.

Suomalaisilla, varsinkin äideillä ja isillä on suuri huoli leikkausten vaikutuksista, mutta tämä hallitus ei ole niitä kaikkein lapsiystävällisimpiä, valitettavasti.

Arvoisa puhemies

Voinen tässä kohtaa puhua hyvin henkilökohtaisesti. Peruskoulu on ollut koko pitkän koulutuspoliittisen urani ja työni silmäterä. Yhdenvertainen ja yhtenäinen peruskoulu on suomalaisen yhteiskunnan menestyksen ja tasa-arvon edellytys. Suomalaisen peruskoulun menestys on rakentunut toimivan lähikouluja kaikille yhteisen opetuksen varaan.

Opetusministerinä kasvoin monta senttiä, kun yhtenä vuonna sain jakaa 60 miljoonaa euroa ryhmäkokojen pienentämiseen ja 23 miljoonaa euroa kouluille tasa-arvorahaa oppimistulosten erojen tasaamiseen tukemalla esim. lisäopettajien, koulunkäyntiohjaajien palkkaamisella heikommista lähtökohdissa olevia kouluja.

Olin silloin onnellinen opetusministeri.

Nyt Sipilän hallitus on päättänyt luopua perusopetusryhmien pienentämiseen viime vuosina suunnatuista erityisavustuksista. Se on väärä arvovalinta. Leikkaus tulee suoraan tarkoittamaan 900 opettajan vähentämistä. Lisäksi - Ryhmäkorahan kuntia ohjaava vaikutus on ollut huomattavasti tätä suurempi. Sen poistuttua ryhmäkoko tulee olemaan OAJ mukaan kuntien keskeinen leikkauskohteena ja ryhmäkoot tulevat kasvamaan räjähdysmäisesti.

Monet kunnat ovat jo näin päättäneet. Opetusministeriön suositusten ylittävissä ryhmissä opiskelee 80 000 oppilasta. Näiden oppilaiden määrä tulee nyt nopeasti kasvamaan. Seuraukset ovat pelottavia.

Mitä ylisuurista opetusryhmistä seuraa?

Oppimistulokset laskevat. Modernit ja yksilökeskeiset työtavat eivät ole mahdollisia, minkä vuoksi oppimistulokset jäävät niissä heikommiksi.

Eriarvoisuus kasvaa. Pienistä ryhmistä hyötyisivät eniten heikosta kotitaustasta tulevat oppilaat. Lisäksi erot tyttöjen ja poikien koulumenestyksestä kasvavat.

Oppimisympäristöt eivät kehity ja kouluviihtyvyyttä kärsii. Suuren ryhmän kanssa ei yhtä helposti lähdetä retkille luontoon tai museoihin. Tilat eivät ole suunniteltuja isolle ryhmälle.

Aikaa lapselle jää vähemmän.

Ongelmakäyttäytyminen lisääntyy.

Kiusaaminen lisääntyy.

Hallituksen arvovalinta juuri peruskoulun ryhmäkokoasiassa on anteeksiantamaton. Siitä ei ole mitään hyvää sanottavissa. Opettajat ja lapset ansaitsevat paremman hallituksen, ja ryhmäkorahat takaisin, ja heti!

Arvoisa puhemies.

Lukuisat asiantuntijatahot mm. Insinööriliitto, OAJ, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto, SAKKI ovat lähestyneet eduskuntaryhmiä koskien ammatillisen koulutuksen leikkauksia. Ne vaarantavat ammattiosaamisen laadun, yleisen jatko-opintokelpoisuuden ja nuorisotakuun toteutumisen. Tässä tärkeässä välikysymyksessä on sanottava ääneen yksi suuri huoli.

Koulutuksessa on jo nyt vähennetty lähiopetuksen määrää valtavasti, mikä heikentää opetuksen laatua.

Vielä 1990-luvulla oppilaat saivat lähiopetusta täyden työviikon, 38 tunnin verran. Tänä päivänä ollaan jo monin paikoin 28 tunnin alapuolella. Insinööriliiton mukaan esitetty noin 240 miljoonan euron supistus harkitsemattomasti tehtynä johtaisi toisen asteen koulutuksen totaalisen tason laskuun ja arvostuksen romahtamiseen.

Näin laajamittaiset leikkaukset tulevat väistämättä näkymään ammatillisen koulutuksen laadussa ja näin myös nuorten ammattitaidossa.

Ammatillisen koulutuksen säästöjä ei voi mitenkään pitää hyväksyttävänä.

Edellinen hallitus valmisteli rakenteellista kehittämistä koko toiselle asteelle. Uudistus olisi koskenut ammatillista peruskoulutusta, ammatillista aikuiskoulutusta ja lukioita.

Säästöt jotka edellisen hallituksen toimesta olisivat kohdistuneet koko toiseen asteen koulutukseen, kohdistuvat nyt pelkästään ammatilliseen koulutukseen. Mielenkiintoista on arvioida kohdentuvatko leikkaukset oikeudenmukaisesti lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien kesken?

Arvoisa puhemies,

Jos koulutusleikkauksissa ei olisi jo tarpeeksi on hallitus ohjelmassaan päättänyt kurittaa myös heitä, jotka haluavat omaa osaamistaan kohottaa. Opintorahasta ja sen asumislisästä hallitus laskee säästävänsä 70 miljoonaa vuoteen 2019 mennessä, joka on lähes 10 prosenttia vuoden 2015 tasosta. Tämän päälle on vielä keksitty, että opintotuen indeksisidonaisuus lakkautetaan – ei edes väliaikaisesti kuten suuritulosten verotuksen korotukset – vaan aivan kokonaan. Opiskelijalla pitää olla oikeus täysipäiväiseen opiskeluun ja näillä toimilla te olette romuttamassa sitä. Ei tuolla ainakaan mitään osaamisloikkaa tehdä.

Vielä aivan oma lukunsa on sitten teidän kiristyspaketinne ehdot. Siinä ehdotatte opintotukeen vielä edellisen päälle 25 miljoonan euron leikkauksia sekä aikuiskoulutustuen valtion rahoitusosuuden muuttamista lainaksi. Aikuiskoulutustuesta merkittävän osuuden muuttaminen lainaksi tarkoittaisi sitä, että uuden ammatin opiskelu esimerkiksi matalapalkkaiselle hoiva-alalle ei enää kannattaisi. Samalla se lakkauttaisi tuen kokonaan yrittäjiltä, sillä heidän saavat nykyisinkin vain valtion rahoitusosuuden suuruisen summan tukea. Jo pelkästään tämän takia toivon, että palaatte sopimisen tielle.

Arvoisa puhemies

Nuorisotyöttömyyden kasvu ja nuorten syrjäytyminen huolestuttaa edelleen. Edellinen hallitus rakensi Suomeen nuorisotakuun, jonka toteuttamiseen se varasi 60 milj. euroa joka vuosi. Tämän hallituksen yhtenä kärkihankkeena on kehittää Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan. Koko vaalikaudelle on varattu 10 milj. euroa. Esim. ensi vuodelle n. 3.5 miljoonaa.

Mitään rahasummaa ei saisi vähätellä, mutta on pakko todeta, porvarihallituksen arvovalinta nuorison hyväksi on noin 10 prosenttia siitä, mitä se oli hallitukselle jossa nykyinen oppositio oli mukana.

Siis kuulitte oikein. Siis sosialidemokraatit, vasemmistoliitto, vihreät, RKP ja kristilliset arvostivat nuorten aseman parantamista 10 kertaa enemmän kuin nykyinen perusporvarihallitus.

Edellä olevan perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: Eduskunta katsoo, että hallitus on toimillaan ja leikkauksillaan osoittanut, että se vakavalla tavalla vaarantaa Suomen tulevan kasvun ja osaamistason nousun. Hallitus heikentää toiminnallaan kansakunnan, erityisesti lasten ja nuorten, yhteistä henkistä pääomaa, koulutusta, sivistystä ja osaamista ja romuttaa koulutuksen tasa-arvon. Hallitus osoittaa, että se ei anna arvoa koulutukselle ja tutkimukselle ja sen luomalle edelläkävijäosaamiselle, jolta Suomi voi ponnistaa uuteen nousuun. Rajujen osaamistasoon ja kansalaisten tasa-arvoon vaikuttavien leikkausten vuoksi eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta.